



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 556/2012-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. novembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť O. M. a H. M., obaja bytom P., zastúpených advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namietajú porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo/188/2011 z 30. novembra 2011 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť O. M. a H. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. marca 2012 doručená sťažnosť O. M. a H. M., obaja bytom P. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namietali porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho

súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo/188/2011 z 30. novembra 2011 a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že obchodná spoločnosť T., spol. s r. o. (ďalej len „pôvodný navrhovateľ“), podala Okresnému súdu Považská Bystrica návrh proti sťažovateľom na zaplatenie sumy 780 800 Sk s príslušenstvom. Z dôvodu vylúčenia sudcov bola vec prikázaná Okresnému súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“).

Pôvodný navrhovateľ bol 4. septembra 2000 vymazaný z obchodného registra z dôvodu zrušenia spoločnosti na základe uznesenia Krajského súdu v Bratislave č. k. 6 K/282/1998-16 z 23. apríla 1999, ktorým bol zamietnutý návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku.

Dňa 18. júla 2002 obchodná spoločnosť N., s. r. o. (ďalej len „navrhovateľ“), doručila okresnému súdu návrh, ktorým sa podľa § 92 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) domáhala, aby okresný súd pripustil jej vstup do konania namiesto pôvodného navrhovateľa. Navrhovateľ poukázal na to, že pohľadávka, ktorá je predmetom konania, bola zmluvou o postúpení pohľadávky z 1. októbra 1998 postúpená Ing. Š. K., ktorý ju postúpil zmluvou z 19. októbra 1998 navrhovateľovi.

Okresný súd uznesením sp. zn. 12 C/864/1998 zo 14. júna 2004 rozhodol tak, že pripustil zmenu účastníkov na strane navrhovateľa tak, že do konania namiesto pôvodného navrhovateľa vstupuje navrhovateľ. Proti tomuto uzneseniu podali sťažovatelia odvolanie, *„v ktorom namietali právnu neúčinnosť postúpenia pohľadávky a výmaz spoločnosti T., s. r. o. z Obchodného registra a jeho neexistenciu“*. O odvolaní rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 5 Co/324/2004 z 30. septembra 2004 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

Krajský súd sa *„v odôvodnení svojho rozhodnutia... zaoberal len otázkou účinnosti postúpenia pohľadávky, nie však skutočnosťou, že spoločnosť T., s. r. o. bola ku dňu 4. 9. 2000 vymazaná z Obchodného registra“*.

Okresný súd vo veci samej rozhodol rozsudkom č. k. 12 C/864/1998-743 z 24. septembra 2008 tak, že sťažovateľov zaviazal solidárne zaplatiť navrhovateľovi sumu 780 800 Sk s príslušenstvom, uložil im povinnosť náhrady trov konania a vo zvyšnej časti návrh zamietol.

Proti tomuto rozsudku podali sťažovatelia odvolanie, v „ktorom opätovne namietali to, že spoločnosť T., spol. s r. o... bola ku dňu 4. 9. 2000 vymazaná z Obchodného registra, pričom v čase keď súd pripustil zmenu účastníkov konania, táto spoločnosť neexistovala. Namietali aj iné skutočnosti vzťahujúce sa k meritu veci.“

Krajský súd o odvolaní sťažovateľov rozhodol uznesením č. k. 6 Co/161/2009-844 z 20. januára 2010 tak, že vo vymedzenom rozsahu zrušil rozsudok okresného súdu z 24. septembra 2008 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

„V odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že námietka odporcov o nesprávnom postupe okresného súdu pri rozhodovaní o pripustení zmeny účastníkov na strane navrhovateľa je dôvodná. ... Upozornil na to, že z obsahu spisu nevyplýva, že by, či už uznesenie okresného súdu, alebo uznesenie krajského súdu, bolo riadne doručované všetkým účastníkom konania. Odvolací súd zdôraznil, že v časti konania, v ktorej sa rozhodovalo o pripustení zmeny účastníkov na strane navrhovateľa, sú účastníkmi konania pôvodný navrhovateľ a odporca, ako aj nový navrhovateľ. Z pripojených doručení k týmto uzneseniam nie je zrejmé, že by tieto boli riadne doručené aj pôvodnému navrhovateľovi spoločnosti T., s. r. o. ... Uznesenie o pripustení zmeny, ani uznesenie krajského súdu o jeho potvrdení, nebolo riadne doručené všetkým účastníkom konania, nestalo sa preto ani vykonateľným, ani právoplatným. So zreteľom na túto okolnosť odvolací súd skonštatoval, že súd prvého stupňa nemohol konať ako s novým navrhovateľom, so spoločnosťou N., s. r. o., pretože táto sa nestala účastníkom konania. Odvolací súd uložil súdu prvého stupňa riadnym výpisom z Obchodného registra zistiť, či pôvodný navrhovateľ spoločnosť T., s. r. o. má spôsobilosť byť účastníkom konania a v prípade, ak došlo k prechodu jej práv a povinností na právneho nástupcu, mal doručiť uznesenie o pripustení zmeny účastníka na strane navrhovateľa pôvodnému navrhovateľovi

spoločnosti T., s. r. o., prípadne jej právnomu nástupcovi. Ak by prvostupňový súd zistil, že spoločnosť T., s. r. o. nemá spôsobilosť byť účastníkom konania a na jej strane nedošlo k právnomu nástupníctvu, na základe týchto skutočností posúdi predmetnú prekážku postupu konania podľa § 107 ods. 1 O. s. p. a ak došlo k zániku pôvodného navrhovateľa bez právneho nástupcu, konanie mal súd prvého stupňa podľa § 107 ods. 4 O. s. p. zastaviť.“

Po vrátení veci okresný súd rozhodol uznesením č. k. 12 C/864/1998-877 z 31. augusta 2010 tak, že zmenil uznesenie zo 14. júna 2004 tak, že návrh navrhovateľa na zmenu účastníka konania zamietol a konanie zastavil.

Proti tomuto uzneseniu okresného súdu podal navrhovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 6 Co/40/2011-932 z 28. februára 2011 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

Navrhovateľ podal proti uzneseniu krajského súdu dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením č. k. 2 Cdo/188/2011-960 z 30. novembra 2011 tak, že zrušil uznesenie krajského súdu z 28. februára 2011 a tiež uznesenie okresného súdu z 31. augusta 2010 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovatelia tvrdia, že označeným uznesením najvyššieho súdu bolo porušené ich základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V súvislosti s argumentáciou najvyššieho súdu v namietanom uznesení o tom, že o zmene účastníka na strane navrhovateľa bolo právoplatne rozhodnuté, sťažovatelia uvádzajú:

„So zreteľom na ustanovenie § 159 ods. 1 O. s. p. v spojení s ustanovením § 167 ods. 2 O. s. p. nie je možné porozumieť tomu, akým myšlienkový postupom, akými právnymi a skutkovými úvahami Najvyšší súd SR dospel k záveru, že nedoručenie uznesenia o zmene účastníka konania, a to ani prvostupňového, ani potvrdzujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, nebráni právoplatnosti rozhodnutia, keďže všetkým ostatným účastníkom doručené bolo.

Toto svoje konštatovanie, ktoré je základom celého odôvodnenia a obsahu uznesenia Najvyššieho súdu SR, tento súd nijako nedal do súvisu s ustanovením vyššie citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ani s ustanovením § 168 ods. 2 O. s. p..

Z obsahu spisu je nepochybné, že odo dňa začatia konania - podania návrhu na Okresnom súde Považská Bystrica dňa 23. 11. 1995 bola účastníčkou konania na strane navrhovateľa spoločnosť T., spol. s. r. o.

So zreteľom na ustanovenie § 92 ods. 2 a 3 O. s. p., postavenie účastníčky konania mohla táto spoločnosť v konaní stratiť postupom podľa § 92 len právoplatnosťou uznesenia o zmene účastníka na strane navrhovateľa. Ako je však zrejmé z ustanovenia § 159 ods. 1 O. s. p. v spojení s ustanovením § 167 ods. 2 O. s. p. a § 168 ods. 2 O. s. p., takéto rozhodnutie sa nemohlo stať nikdy právoplatným, keďže v čase jeho vydania, aj v čase jeho doručovania spoločnosť T., spol. s. r. o. neexistovala. Občiansky súdny poriadok nemá osobitnú výnimku o právoplatnosti rozhodnutia, ktoré je doručené len niektorým z účastníkov, ktorých sa týka.

Osobitne ustanovenia § 168 ods. 2 O. s. p. ukladá súdu doručiť uznesenie účastníkom, proti ktorému je prípustné odvolanie. Je nepochybné, a táto okolnosť nebola dovolacím súdom spochybnená, že rozhodnutie o zmene účastníka konania nie je odvolaním,, proti ktorému zákon odvolanie nepripúšťa, teda vychádzajúc z ustanovenia § 201 v spojení s ustanovením § 202 O. s. p. nemožno nájsť žiadnu alternatívu zákonnému postupu, ktorým je doručenie uznesenia o zmene účastníka konania všetkým účastníkom.“

Záver najvyššieho súdu o tom, že o pripustení zmeny účastníkov konania bolo v konaní právoplatne rozhodnuté, považujú sťažovatelia za arbitrárny a v tejto súvislosti uvádzajú:

„Ako už bolo vyššie uvedené Najvyšší súd SR opakovane, bez toho, aby dal svoje právne úvahy do súvislosti, alebo súladu s platnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku a iných právnych predpisov, opakovane v odôvodnení svojho rozhodnutia uvádza, že spoločnosť N., s. r. o. sa stala účastníkom konania právoplatným rozhodnutím o zmene účastníkov konania. Nezaoberajúc sa zákonnými atribútmi právoplatnosti rozhodnutia, dovolací súd ďalej rozvádza svoje úvahy v tom smere, že právoplatné rozhodnutie súdu nie je možné zrušiť spôsobom, ktorým urobil súd prvého stupňa a potvrdil krajský súd.

Opätovne však v základe tejto argumentácie leží krajne arbitrárny záver o právoplatnosti rozhodnutia o zmene účastníkov konania.

Je veľmi pravdepodobné, že samotný Najvyšší súd SR si nemožnosť dania svojho názoru o právoplatnosti uznesenia o zmene účastníkov konania sám uvedomoval, pretože v rozpore s ustanovením § 157 O. s. p. jeho odseku 2 neuvádza, akými právnymi úvahami dospel na základe nesporne zistených skutkových okolností a platnej právnej úpravy k záveru o právoplatnosti uznesenia o zmene účastníka konania.

V právnej praxi všeobecných súdov Slovenskej republiky je taký právny záver, ktorý právoplatnosť rozhodnutia, o ktorom sám súd nepochybuje, že je potrebné doručiť ho účastníkom konania, neviazal na jeho doručenie, či už riadne, alebo náhradné, účastníkom konania. Najvyšší súd SR navyše skutkové okolnosti, ktoré sú zrejmé z obsahu súdneho spisu, pretransformoval do svojich skutkových a právnych záverov krajne nepresne. Pokiaľ totiž konštatuje, že rozhodnutie o zmene účastníka konania bolo účastníkmi rešpektované, potom je potrebné konštatovať, že len spoločnosť N., spol. s r. o. v pozícii domnelého účastníka toto rozhodnutie rešpektovala, keďže sťažovatelia pri každom svojom procesnom úkone, ktorými mali možnosť napadnúť správnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa, poukazovali na to, že N., spol. s r. o. nie je účastníkom konania.“

Sťažovatelia v sťažnosti ďalej argumentujú tým, že v predmetnej veci neboli splnené zákonné podmienky prípustnosti dovolania. V súvislosti s týmto tvrdením uvádzajú:

„Navyše je potrebné podotknúť, že tak rozhodnutie súdu prvého stupňa obsahujúce zmenu uznesenia o pripustení zmeny účastníka konania a uznesenie o zastavení konania obsahuje tieto dva výroky napriek tomu, že podľa názoru sťažovateľov je prvý z výrokov tohto rozhodnutia, teda zmena pôvodného uznesenia o pripustení zmeny účastníkov konania, nadbytočný. Ako je zrejmé už z argumentácie uvedenej vyššie, uznesenie o zmene účastníkov konania vydané prvostupňovým súdom dňa 14. 6. 2004 nenadobudlo právoplatnosť, keďže nebolo doručené účastníkom konania. Za tohto stavu sa javí, že by nebolo chybou v postupe okresného súdu, pokiaľ by tento osobitne nerozhodoval o zmene uznesenia zo dňa 14. 6. 2004, ale rozhodol by len o zastavení konania. Pre takýto záver svedčí ustanovenie § 107 ods. 4 O. s. p., ktoré ustanovuje postup súdu po zániku právnickej osoby. V prípade ak zanikne bez právneho nástupcu, súd konanie zastaví. Predmetné

ustanovenie aplikované na súdenú vec znamená, že zánikom spoločnosti T., spol. s r. o., bez právneho nástupcu, nastala hypotéza zániku právnickej osoby bez právneho nástupcu. Pre tento prípad zákon obligatórne stanovuje povinnosť zastavenia konania. V tomto prípade, so zreteľom na skutočnosť, že na mieste navrhovateľa pre neprávoplatnosť uznesenia o zmene navrhovateľa, vystupuje naďalej spoločnosť T., spol. s r. o., zaniknúc 4. 9. 2000, bol súd povinný konanie zastaviť, a to bez zreteľa na svoje neprávoplatné rozhodnutie zo dňa 14. 6. 2004. Práve naopak, neprávoplatnosť tohto rozhodnutia a z toho vyplývajúca skutočnosť, že na mieste navrhovateľa nedošlo k zmene, priamo vyvoláva povinnosť zastavenia konania.

Samotná skutočnosť, že súd v konaní navyše vydal rozhodnutie o zmene svojho uznesenia zo dňa 14. 6. 2004, však sama o sebe nie je vadou, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania podľa občianskeho súdneho poriadku v znení platnom v čase podania dovolania, aj rozhodovania dovolacieho súdu.

Prípustnosť dovolania je daná dôvodmi uvedenými v ustanovení § 237 O. s. p.. Dovolací súd skonštatoval, že rozhodnutiami súdov oboch stupňov došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom. Ako už bolo uvedené, ani v prípade, že by výrok prvostupňového uznesenia zo dňa 31. 8. 2010 o zmene jeho rozhodnutia zo dňa 14. 6. 2004 bol v tomto uznesení nadbytočný, nezakladá to vadu konania, ktorým by sa spoločnosti N., s. r. o. odňala možnosť konať pred súdom. Výrok súdu o zastavení konania nie je totiž podľa názoru sťažovateľov závislý na zmene rozhodnutia zo dňa 14. 6. 2004, pretože neprávoplatné a nevykonateľné rozhodnutie o zmene účastníkov konania nemôže pre procesné postavenie účastníkov konania priniesť žiadne právne účinky. Preto by rozhodnutie prvostupňového súdu, jeho výrok o zastavení konania, bol zákonný bez ohľadu na to, či by súd vydal aj rozhodnutie o zmene uznesenia zo dňa 14. 6. 2004.

Najvyšší súd SR napadnutým uznesením teda pochybil pokiaľ odvolanie spoločnosti N., spol. s r. o. vecne prerokoval.

So zreteľom na ustanovenie § 239 O. s. p. je zrejmé, že nešlo o rozhodnutie, proti ktorému zákon dovolanie pripúšťa. Napadnuté uznesenie bolo teda spôsobilé byť preskúmané Najvyšším súdom SR len za predpokladu, že sa postupom súdu odňala účastníkovi konania možnosť konať pred súdom. Tento postup Najvyššieho súdu SR v spojení s už vyššie namietaným arbitrárnym posúdením merita veci, je tým postupom,

ktorým Najvyšší súd SR zasiahol do práva sťažovateľov konať pred súdom zákonom ustanoveným postupom. Pokiaľ sťažovatelia, ako účastníci konania, majú so zreteľom na v druhej časti tejto sťažnosti citované ustanovenia právnych predpisov právo na to, aby konanie proti nim mohli viesť len osoby, u ktorých to zákon predpokladá, teda osoby s právnou subjektivitou, potom je porušením ich práva na zákonné konanie súdu a spravodlivý súdny proces, pokiaľ súd svojim rozhodnutím spôsobí, že tieto zákonné ustanovenia sa v súdnom konaní sťažovateľov neaplikujú.“

V závere sťažnosti sťažovatelia uvádzajú:

„V čase podania návrhu na zmenu účastníka konania a aj takmer dva roky pred tým, bol zápis v Obchodnom registri o výmaze spoločnosti T., s. r. o. zverejnený v Obchodnom registri a táto spoločnosť v čase podania návrhu na zmenu účastníka konania nemohla mať odôvodnenú nádej, že môže vstúpiť do konania na miesto v tom čase už takmer dva roky neexistujúcej spoločnosti. Pokiaľ spoločnosť N., s. r. o. argumentovala vo svojom dovolaní nálezom Ústavného súdu SR zo dňa 29. 6. 2005 sp. zn. IV. ÚS 16/05, je nepochybné aj z výroku tohto nálezu, že predmetom rozhodovania na tomto súde bola primeranosť dĺžky konania a skutočnosť, či konanie prebieha bez prieťahov.

Nemožno pričítať na ťarchu Ústavného súdu SR, že sa tento nezaoberal tým, či je spoločnosť N., s. r. o. účastníkom konania, alebo nie je. Predmetom konania pred Ústavným súdom SR nie je, tak ako v žiadnom inom prípade, akási generálna supervízia nad postupom všeobecných súdov v tom, ktorom konaní, ale objekt skúmania ústavným súdom vymedzuje sťažovateľ vo svojej sťažnosti. Nie je teda možné na podporu tvrdenia, že spoločnosť N., s. r. o. je účastníkom konania zneužívať citovaný nález ústavného súdu. Ústavný súd SR v konaní o porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v primeranej lehote vychádza z prezumpcie zákonnosti postupu súdu v tom, ktorom konaní. Neznamená to však, že toto konanie je apriórne ústavným súdom одобrené ako zákonné.“

Na základe týchto skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol týmto nálezom:

„Právo sťažovateľov O. M. a H. M... na spravodlivé súdne konanie zakotvené v článku 6 ods. 1 vety prvej Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd... a

domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, boli rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 188/2011 zo dňa 30. 11. 2011 a postupom, ktorý mu predchádzal, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľov.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 2 Cdo 188/2011 zo dňa 30. 11. 2011 a vracia vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľom všetky trovy tohto konania.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o namietaných zásahoch do týchto práv alebo slobôd rozhoduje len v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred

všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

V sťažnosti sťažovateľa namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo/188/2011 a jeho uznesením z 30. novembra 2011.

Najvyšší súd v odôvodnení namietaného uznesenia z 30. novembra 2011, ktorým zrušil uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 Co/40/2011 z 28. februára 2011 a uznesenie okresného súdu č. k. 12 C/864/1998-877 z 31. augusta 2010 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, skúmal prípustnosť dovolania, pričom uviedol, že dovolanie nie je prípustné podľa § 239 ods. 1 a ods. 2 OSP. Preskúmal prípustnosť dovolania aj z dôvodov podľa § 237 OSP s tým, že z hľadiska obsahu dovolania poukázal na dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) OSP. V tejto súvislosti v odôvodnení svojho uznesenia ďalej uviedol:

„V danej veci Okresný súd Žilina uznesením zo 14. júna 2004 č. k. 12 C 864/1998-116 pripustil zmenu účastníka konania na strane žalobcu tak, že na miesto spoločnosti T. spol. s r. o., Považská Bystrica do konania vstúpila spoločnosť N., spol. s r. o. (doručenky sa nachádzajú na č. l. 117 spisu). Na odvolanie žalovaných 1/, 2/ bolo rozhodnutie okresného súdu o zmene účastníka konania v zmysle § 92 ods. 2, 3 O. s. p. krajským súdom podľa § 219 O. s. p. potvrdené. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo žalovaným doručené prostredníctvom ich právneho zástupcu 21. októbra 2004 (plná moc na č. l. 83 spisu), spoločnosti N., spol. s r. o. bolo doručené prostredníctvom právneho zástupcu 20. októbra 2004. Zásielka doručovaná na adresu pôvodného žalobcu bola súdu vrátená (viď č. l. 163, 165 spisu). Zo spisu je zrejmé, že súd so spoločnosťou N. spol. s r. o. konal ďalej ako so žalobcom a vo veci samej aj rozhodol rozsudkom z 24. septembra 2008 č. k. 12 C 864/1998-743 (v časti o zaplatenie 780 800 Sk s príslušenstvom žalobe vyhovel). Krajský súd v Žiline uznesením z 20. januára 2010 sp. zn. 6 Co 161/2009 zrušil rozsudok okresného súdu vo

výroku o povinnosti žalovaných zaplatiť žalobcovi 780 800 Sk s príslušenstvom a výrok o trovách konania a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom za dôležité v konaní považoval nedoručenie uznesenia o zmene účastníka konania všetkým účastníkom konania. Mal za to, že spoločnosť N., spol. s r. o. sa účastníkom konania nikdy nestala. Okresný súd preto následne zmenil svoje pôvodné uznesenie (návrh na zmenu účastníka konania zamietol) a konanie zastavil. Toto rozhodnutie bolo krajským súdom potvrdené.

Podľa § 170 ods. 1 O. s. p. ak tento zákon neustanovuje inak, súd je viazaný uznesením, len čo ho vyhlásil; ak nedošlo k vyhláseniu, len čo bolo doručené; a ak netreba doručovať, len čo bolo vyhotovené.

Podľa § 170 ods. 2 O. s. p. uznesením, ktorým sa upravuje vedenie konania, nie je však súd viazaný.

Je potrebné zdôrazniť, že súd už o zmene účastníka konania na strane žalobcu právoplatne rozhodol. Dovolací súd sa nestotožňuje s názorom súdov nižších stupňov, že rozhodnutie nie je právoplatné, pretože nebolo doručené všetkým účastníkom konania, pričom súdy mali na mysli zaniknutú spoločnosť. Prevzatie zásielky zaniknutou spoločnosťou nebolo možné. Zásielka bola preto súdu vrátená. Táto skutočnosť však nebráni právoplatnosti rozhodnutia, keďže všetkým ostatným účastníkom doručené bolo. Rozhodnutie súdu o zmene účastníka konania bolo na odvolanie žalovaných navyše potvrdené aj krajským súdom. Uznesenie okresného súdu a následne aj krajského súdu (v zmysle § 92 ods. 2, 3 O. s. p.) nebolo zrušené v dôsledku podania mimoriadneho opravného prostriedku. V danej veci sa nejedná ani o uznesenie, ktorým sa upravuje vedenie konania, preto je súd ním viazaný. Len pre úplnosť sa dodáva, že právo na spravodlivý proces v sebe zahŕňa aj istotu, že rozhodnutie súdu pred niekoľkými rokmi, ktoré bolo účastníkmi rešpektované, nebude po rokoch spochybňované z dôvodu prípadných závad pri doručovaní.

Ďalej dovolací súd uvádza, že aj v prípade, že by rozhodnutie súdu bolo nesprávne, Občiansky súdny poriadok neumožňuje súdu zvrátiť prípadné nesprávne právoplatné rozhodnutie postupom, akým to urobil okresný a krajský súd, t. j. zmenou svojho skoršieho právoplatného rozhodnutia. Ak súdy takto postupovali, robili tak v rozpore s Občianskym súdnym poriadkom. Navyše je potrebné uviesť, že okresný súd síce zmenil svoje

predchádzajúce rozhodnutie, opomenul však, že v danej veci bolo rozhodované aj krajským súdom. Toto rozhodnutie krajského súdu ostalo bez povšimnutia.

Nakoľko rozhodnutie o zmene účastníka konania nadobudlo právoplatnosť a ako už bolo vyššie uvedené nebolo ani zrušené v dôsledku podania mimoriadneho opravného prostriedku, je nezmeniteľné a záväzné. Na tomto nič nemení ani skutočnosť, že by súd pri jeho vydaní pochybil. Súd bol preto povinný na toto rozhodnutie prihliadať (tak, ako robil niekoľko rokov) a bol ním viazaný. Záväznosť právoplatných rozhodnutí nemohol súd odmietnuť spochybňovaním ich správnosti. Princíp právnej istoty vyplývajúci z pojmu právneho štátu ako aj autorita právoplatných súdnych rozhodnutí vyžadovali ich dôsledné rešpektovanie.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že postupom súdov bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Procesná vada podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p. zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Preto dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a aj súdu prvého stupňa a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 3 O. s. p.). Vzhľadom na dôvod zrušenia dovolací súd sa nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.“

Základom argumentácie sťažovateľov je ich nesúhlas s právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, ktorý zrušil uznesenie krajského súdu z 28. februára 2011 a uznesenie okresného súdu z 31. augusta 2010. Nesúhlasia predovšetkým s tým záverom, že o zmene účastníka konania na strane navrhovateľa bolo právoplatne rozhodnuté. Rovnako tak tvrdia, že v predmetnej veci neboli splnené zákonné podmienky prípustnosti dovolania.

Najvyšší súd založil svoje rozhodnutie na právnom závere, že o zmene účastníka konania na strane navrhovateľa bolo právoplatne rozhodnuté. V odôvodnení namietaného uznesenia uviedol, že uznesenie okresného súdu zo 14. júna 2004 o pripustení zmeny účastníka konania a tiež uznesenie krajského súdu z 30. septembra 2004, ktorým bolo

uznesenie okresného súdu potvrdené, bolo doručené sťažovateľom a navrhovateľovi. To, že tieto uznesenia neboli doručené pôvodnému navrhovateľovi, ktorý v tom čase už zanikol, nepovažoval za prekážku toho, aby predmetné uznesenia nadobudli právoplatnosť.

Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd právny záver o právoplatnosti predmetných uznesení primerane odôvodnil, pričom nie je arbitrárny, preto je ústavne udržateľný. Je potrebné uviesť, že Občiansky súdny poriadok neobsahuje výslovné ustanovenie o tom, ako postupovať pri doručovaní rozhodnutia, ktoré súd vydal v súvislosti s tým, že účastník konania stratil spôsobilosť byť účastníkom konania (napr. § 107 ods. 1 a 4 OSP), a kedy takéto rozhodnutie súdu nadobúda právoplatnosť. Všeobecné súdy zaviedli takú prax, keď napr. uznesenie o zastavení konania podľa § 107 ods. 4 OSP nedoručujú účastníkovi konania, ktorý zanikol bez právneho nástupcu. Tento postup, hoci nie je výslovne upravený v Občianskom súdnom poriadku, je logický a v podstate jediný možný, pretože účastník konania prestal právne existovať, zanikol ako subjekt práva. Je zrejmé, že pri posúdení prerokovanej situácie sa najvyšší súd riadil podobnými úvahami, keď dospel k záveru, že pôvodnému navrhovateľovi nebolo možné a v zásade ani potrebné doručovať uznesenie o pripustení zmeny účastníka konania, pretože v čase rozhodovania okresného súdu tento účastník právne neexistoval. Nedoručenie zásielky pôvodnému navrhovateľovi nemohlo podľa najvyššieho súdu preto brániť tomu, aby predmetné uznesenie okresného súdu (a aj krajského súdu) nadobudlo právoplatnosť. Tento právny záver možno odvodiť aj z § 168 ods. 2 OSP, podľa ktorého v zákonom predpokladaných situáciách súd doručí uznesenie účastníkom. V čase rozhodovania okresného súdu o návrhu navrhovateľa na zmenu účastníka konania boli účastníkmi konania sťažovateľia a navrhovateľ. V tom čase pôvodný navrhovateľ nebol subjektom práva, a teda nebol ani účastníkom konania. Akceptovanie argumentácie sťažovateľov o potrebe doručiť uznesenie pôvodnému navrhovateľovi by viedlo k absurdným výsledkom a znamenalo by aj to, že uznesenie o zastavení konania podľa § 107 ods. 4 OSP by nikdy nenadobudlo právoplatnosť. Z týchto dôvodov považuje ústavný súd záver najvyššieho súdu o právoplatnosti predmetných uznesení okresného súdu a krajského súdu za ústavne udržateľný. V ďalšom konaní a aj pri meritórnem rozhodovaní bol okresný súd viazaný predmetným uznesením okresného súdu zo 14. júna 2004 a uznesením krajského súdu z 30. septembra 2004 (§ 170 ods. 1 OSP) bez ohľadu na ich

vecnú správnosť. Záväznosť týchto rozhodnutí mohli sťažovatelia zvrátiť prípadným podaním mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Občianskeho súdneho poriadku alebo sťažnosťou na ústavnom súde podľa čl. 127 ods. 1 ústavy tak, aby priamo smerovali proti týmto uzneseniam. Len tento postup by bol býval procesne relevantným a teoreticky aj účinným spôsobom prejavenia nesúhlasu s predmetnými uzneseniami zo strany sťažovateľov.

Vzhľadom na ústavnú udržateľnosť záveru o právoplatnosti uznesení o zmene účastníka konania na strane navrhovateľa možno akceptovať aj právny záver najvyššieho súdu o prípustnosti dovolania navrhovateľa podľa § 237 písm. f) OSP z dôvodu, že mu postupom konajúcich súdov bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Ústavný súd konštatuje, že závery najvyššieho súdu sú dostatočne odôvodnené, nemajú znaky arbitrárnosti, teda svojvôle, sú logické a vyplývajú z relevantných skutkových zistení, možno k nim dospieť aplikáciou a výkladom príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 170 ods. 1 OSP). Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v namietanom konaní a jeho uznesením z 30. novembra 2011. Skutočnosť, že sťažovatelia sa s právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku najvyšším súdom ako dovolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by signalizovali možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom

najvyššieho súdu v namietanom konaní a jeho uznesením z 30. novembra 2011 po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2012